

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI ELM VƏ TƏHSİL NAZİRLİYİ

Y.H.Məmmədəliyev adına Neft-Kimya Prosesləri İnstitutu

<https://www.nkpi.az/>

Azərbaycan neft-kimya və kimya sənayesinin flaqmanı olan ARETN-nın akademik Y.H.Məmmədəliyev adına Neft Kimya Prosesləri İnstitutu (NKPI) böyük və şərəfli inkişaf yolu keçmişdir. XIX əsrin ikinci yarısında Azərbaycanda neftlə zəngin yataqların kəşf edilməsi və keçən əsrin 20-ci illərində neftin sonrakı intensiv hasilatı və emalı, neft emalında və neft kimyasında fundamental, təcrübi tədqiqatların intensivləşdirilməsi məsələsini qarşıya qoymuşdur. Bununla əlaqədar olaraq, 1920-ci ildə "Azneft" Birliyi nəzdində Mərkəzi Kimya Laboratoriyası yaradılmış və onun ilk rəhbəri İ.F.Qutt olmuşdur (1924-1933-cü illərdə). 1929-cu ildə bu laboratoriyanın bazasında V.V.Kuybışov adına Azərbaycan Neft Tədqiqat İnstitutu (AzNTİ) yaradılmışdır. 1929-cu il indiki NKPI-nin yaranması tarixi hesab olunur.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 28 iyul 2022-ci il tarixli Fərmanına əsasən Y.H.Məmmədəliyev adına Neft-Kimya Prosesləri İnstitutu Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyinin tabeliyinə verilmişdir.

Hazırda İnstitutun baş direktoru akademik Vaqif Abbasov, icraçı direktoru isə professor Nizami Mürsəlovdur.

İnstitutun əsas elmi istiqamətləri:

1. Azərbaycanın yeni quyu və yataq neftlərinin tədqiqi, onlardan müasir tələblərə cavab verən ekoloji əlverişli yanacaqlar və yağların alınması.
2. Azərbaycanın neft-qaz ehtiyatlarının səmərəli istifadəsi ilə neft-kimya strateqiyasının inkişafını təmin edən neft-qaz emalı-neft kimya kompleksinin müxtəlif variantlarının işlənilib hazırlanması.
3. Alternativ və bərpa olunan xammal mənbələri, yan məhsullar və tullantılar əsasında neft və neft kimya məhsullarının, biomənşəli yanacaqların istehsal texnologiyalarının elmi əsaslarının öyrənilməsi.
4. Neft kimyası, neft emalı və digər texnoloji proseslər üçün yüksək səmərəliyə malik yeni polifunksional katalitik sistemlərin işlənilib hazırlanması.

5. Azərbaycan neftlərindən sərtləşmiş dünya standartlarına uyğun olan yanacaqların, yağların, bitumların, xüsusi mayelərin və müxtəlif təyinatlı kompozisiyaların alınma texnologiyasının elmi əsaslarının işlənilib hazırlanması.

6. Yanacaqların, yağların, sürtgülərin və xüsusi mayelərin istismar xassələrini yaxşılaşdıran və işləmə müddətini uzadan aşqarların, əlavələrin, korroziya inhibitorlarının, inhibitor-baktersidlərin, inhibitor saxlayan kompozisiya materiallarının, səthi aktiv maddələrin alınması və tətbiqi.

7. Neft kimya xammalı əsasında monomerlərin, makromonomerlərin, oliqomerlərin, polimerlərin, ion-mayelərinin, sintetik sürtgü yağlarının, yağ kompozisiyalarının müxtəlif təyinatlı preparatların və onların əsasında yeni kompozisiya materiallarının alınma üsullarının işlənilib hazırlanması.

8. Bio və neft mənşəli yeni boy maddələrinin, biohumos, iki- və üçkomponentli gübrələr əsasında yeni üzvi-mineral gübrələr qarışıqlarının, ziyanvericilərə, bitkilərin və heyvanların xəstəliklərinə qarşı preparatların alınması, onların istehsal texnologiyalarının işlənilib hazırlanması, bitkilər, tibbi və kosmetik yağlar əsasında dərman və kosmetik vasitələrin yaradılması.

Nəşr edilən elmi jurnallar:

“Processes of Petrochemistry and oil Refining” journal

(online ISSN 2519-2876; print ISSN 1726-4685)

<https://ppor.az/index.php/ppor>

İnstitutun tərkibində fəaliyyət göstərən müdafiə şurası:

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasında qeydiyyat nömrəsi **ED 1.16-kimya elm sahəsi üzrə, ED 1.17-texnika elm sahəsi üzrə** olan Dissertasiya şurası fəaliyyət göstərir.

Elm Sahəsinin adı: Kimya

2314.01 – Neft kimyası

2306.01 – Üzvi kimya

2391.01 – Ekoloji kimya

Elm Sahəsinin adı: Texnika elmləri

2314.01 – Neft kimyası

3303.01 – Kimya texnologiyası və mühəndisliyi

3321.01 – Neft-qaz-daş kömür emalı və texnologiyası

Şöbə və laboratoriyalar:

1. Monomerlər, oliqomerlər və kataliz şöbəsi:
  - Səthi-aktiv reagentlər və preparatlar laboratoriyası.
  - Polifunksional monomerlər və oliqomerlər laboratoriyası.
  - Neft-kimya proseslərinin texnologiyası laboratoriyası.
  - Tsikloalkilfenolların kimyası və texnologiyası laboratoriyası.
2. Çoxfunksiyalı reagentlərin kimyası və texnologiyası şöbəsi:
  - Korroziya inhibitorları və konservasiya materialları laboratoriyası.
  - Neft-qaz çıxarma və emalı sənayeləri üçün kimyəvi reagentlərin texnologiyası laboratoriyası.
  - Antimikrob təsirli reagentlər və biozədələnmələrin tədqiqi laboratoriyası.
  - Azotlu birləşmələr laboratoriyası.
3. Neft və qazın kimyası və texnologiyası şöbəsi:
  - Katalitik krekinq və piroliz laboratoriyası.
  - Bərpa olunan yanacaq mənbələri laboratoriyası.
  - Heterogen kataliz laboratoriyası.
4. Neft kimya sintezi şöbəsi:
  - Alitsiklik birləşmələr laboratoriyası.
  - Polifunksional kompleksonlar və metalkompleks birləşmələr laboratoriyası.
  - Tsikloolefinlər laboratoriyası.
5. Neftlərin tədqiqi, neft məhsulları, onların alınması və texnologiyası şöbəsi:
  - Neftlərin tədqiqi və yağların alınma texnologiyası laboratoriyası.
  - Sintetik yağlar laboratoriyası.
  - Reaktiv və dizel yanacaqları laboratoriyası.
  - Maye fazada oksidləşmə laboratoriyası.
6. Bioloji aktiv, sintetik təbii vasitələrin alınma texnologiyalarının işlənməsi şöbəsi:
  - Bioloji aktiv təbii maddələr laboratoriyası.

Bioloji aktiv kimyəvi reagentlərin sintezi və texnologiyası laboratoriyası.

Təbii vasitələr qrupu.

7. Müstəqil laboratoriyalar:

Neftin kompleks emalı və texniki-iqtisadi əsaslandırılması laboratoriyası.

8. Fiziki və fiziki-kimyəvi tədqiqatlar şöbəsi:

Kataliz problemlərinin spektroskopik üsullarla tədqiqi laboratoriyası.

Üzvi birləşmələrin və neft məhsullarının spektral üsullarla tədqiqi laboratoriyası.

Üzvi birləşmələrin müasir analitik üsullarla tədqiqi laboratoriyası.

Kimyəvi proseslərin optimallaşdırılması və riyazi modelləşdirilməsi laboratoriyası.

9. Elmi yardımçı bölmələr:

Fiziki-kimyəvi tədqiqatlar laboratoriyası.

Elmi -texniki informasiya şöbəsi.

Elmi-texniki informasiya və proqnozlaşdırma laboratoriyası.

Neft və neft emalı məhsullarının standartlaşdırılması və metrologiya laboratoriyası.

STATİSTİK MƏLUMATLAR

Y.H.Məmmədəliyev adına Neft-Kimya Prosesləri İnstitutu

